

XII JUMALAN ÄITI

Marian tehtävää kirkkoon nähden ei voida erottaa hänen liittymisestään Kristukseen, vaan hänen asemansa johtuu siitä välittömästi. Marian suuri tehtävä Jumalansynnyttäjänä alkoi ylienkele Gabrielin ilmestymisestä hänelle ja myönteisestä vastauksesta:

Jumala lähetti enkeli Gabrielin Nasaretin kaupunkiin Galileaan neitsyen luo, jonka nimi oli Maria. Maria oli kihlattu Daavidin sukuun kuuluvalla Joosefille. Enkeli tuli sisään hänen luokseen ja sanoi: "Ole tervehditty, Maria, sinä armon saanut! Herra kanssasi!" Nämä sanat saivat Marian hämmennyksiin, ja hän ihmetteli, mitä sellainen tervehdys mahtoi merkitä. Mutta enkeli jatkoi: "Älä pelkää, Maria, Jumala on suonut sinulle armonsa. Sinä tulet raskaaksi ja synnyttät pojan, ja sinä annat hänelle nimeksi Jeesus. Hän on oleva suuri, häntä kutsutaan Korkeimman Pojaksi, ja Herra Jumala antaa hänelle hänen isänsä Daavidin valtaistuimen. Hän hallitsee Jaakobin sukua ikuisesti, hänen kuninkuudellaan ei ole loppua." Maria kysyi enkeliltä: "Miten se on mahdollista? Minähän olen koskematon." Enkeli vastasi: "Pyhä Henki tulee sinun yllesi, Korkeimman voima peittää sinut varjollaan. Siksi myös lapsi, joka syntyy, on pyhä, ja häntä kutsutaan Jumalan pojaksi. Ja tiedä tämä: Myös sukulaisesi Elisabet kantaa poikalasta, vaikka on jo vanha. Hän on jo kuudennella kuulla – hän, jota on pidetty hedelmättömänä! Jumalalle ei mikään ole mahdotonta." Silloin Maria sanoi: "Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit." Niin enkeli lähti hänen luotaan. (Luuk. 1:26-38)

Maria suostui vapaaehtoisesti Jumalan tahtoon ja teki valinnan koko ihmiskunnan puolesta. Suostumuksellaan hän korjasi ensimmäisen Eevan tekemän rikkomuksen, minkä johdosta Mariaa kutsutaan uudeksi Eevaksi.

Kysymys: Mitä nimityksiä Jumalanäidistä käytetään kirkossa?

(Vastaus: Muun muassa Neitsyt Maria, Armoitettu, Ainainen neitsyt, Armon meri, Kaikkein pyhin, Kaikkein puhtain, Kaikkein viattomin, Jumalansynnyttäjä, Taivaan Valtiatar, Puhtain Äiti, Sanan synnyttäjä)

Ortodoksinen kirkko kunnioittaa Jumalansynnyttäjää ainaisena neitseenä. Tämä nimitys, jonka viides ekumeeninen kirkolliskokous vahvisti vuonna 553, korostaa että Jumalansynnyttäjä oli neitsyt ennen Kristuksen syntymää, Kristuksen syntyessä ja Kristuksen syntymän jälkeen. Jumalansynnyttäjän ainaista neitsyyttä kuvaavat ikoneissa kolme tähteä Marian hartioilla ja otsalla.

Kristuksen ”veljet” joihin Matteuksen kolmannen luvun jae 31 viittaa, ovat kirkon perinteen mukaan joko Joosefin poikia hänen ensimmäisestä avioliitostaan tai Marian ja Joosefin läheisiä sukulaisia. Itämailla ja myös meidän naapurimaassamme Venäjällä ensimmäisiä serkkuja kutsutaan veljiksi ja sisariksi.

Kirkon jumalanpalvelusteksteissä ja ikonien kuvauksissa viitataan Marian ainaiseen neitsyyteen Vanhan testamentin ennustuksilla ja vertauskuvilla. Näitä ovat muun muassa: Jaakobin unessa näkemät portaat (1.Moos. 28:12) Hesekielin näkemä suljettu portti (Hes. 44:2-3), palava hiili, Mooseksen näkemä palava, mutta tulella kulumaton pensas (2.Moos. 3:2), Aaronin viheriöivä sauva ja temppelin kaikkein pyhin.

Kysymys: Miten Marian neitseellinen synnytys voidaan selittää?

(Vastaus: Sitä ei voida selittää, sillä se on ihmisjärjelle käsittämätön tapahtuma. Se on jumalallinen ihme. Kirkkoveisussa laulamme: ”Selittämätön on neitseellinen synnytys...” ja ”...siellä missä Jumala niin tahtoo, voitetaan luonnon järjestys.”)

Se että Neitsyt Maria pysyi aina neitseenä ja että Jeesus oli hänen ainoa lapsensa, näkyy siinä, että Jeesus ristillä ollessaan uskoi äitinsä opetuslapsensa Johanneksen hoiviin.

Kysymys: Miten Marian toiminta näkyy Raamatun kertomuksissa?

(Vastaus: Hänen toiminnastaan on vain vähäisiä mainintoja, koska hän oli poikansa tukena ja taka-alalla.)

Marian esimerkillinen nöyryys näkyy siinä, että hän oli läsnä poikansa toiminnassa. Tämä paljastuu erityisen selvästi Raamatun kertomuksessa Kaanan häistä:

Viikon kolmantena päivänä vietettiin Galilean Kaanassa häitä. Jeesuksen äiti oli siellä, ja myös Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin häihin. Viini loppui kesken, ja äiti sanoi Jeesukselle: ”Heillä ei ole viiniä.” Mutta Jeesus vastasi: ”Anna minun olla, nainen. Minun aikani ei ole vielä tullut.” Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: ”Mitä hän teille sanookin, tehkää se.” Siellä oli kuusi kivistä vesiastiaa juutalaisten tapojen mukaisia pesuja varten; ne olivat parin kolmen mitan vetoisia. Jeesus sanoi palvelijoille: ”Täyttäkää astiat vedellä”, ja he täyttivät ne reunoja myöten. Sitten hän sanoi: ”Ottakaa nyt siitä ja viekää pitojen valvojalle”, ja he veivät. Valvoja maistoi vettä: se oli muuttunut viiniksi. Toisin kuin palvelijat, jotka olivat veden astiasta ottaneet, hän ei tiennyt, mistä viini oli peräisin. Hän kutsui sulhasen luokseen ja sanoi: ”Kaikki tarjoavat ensiksi hyvän viinin ja sitten, kun vieraat alkavat juopua, huonompaa. Mutta sinä olet säästänyt hyvän viinin tähän asti.” Tämä oli Jeesuksen tunnusteista ensimmäinen, ja hän teki sen Galilean Kaanassa. (Joh. 2:1-11)

Maria toimi Kaanan häissä välittäjänä Poikansa ja häiden järjestäjien välillä. Hän otti häiden järjestäjien huolen omaksi huolekseen. Samalla tavalla hän ottaa meidän murheemme ja pyyntömme huolekseen ja vie hänelle kantamamme esirukoukset poikansa eteen.

Jumalanpalvelusteksteissä sanotaan: ”Kaikkein pyhin Jumalansynnyttäjä pelasta meidät.” Tässä yhteydessä pelastuksella ei tarkoiteta Jumalan antamaa iankaikkista pelastusta, vaan vastausta esirukouspyyntöihin. Se on pyytämämme pienempi pelastus eli varjeltuminen ajallisilta murheilta, vaaroilta ja vaivoilta.

Jumalanäiti on ylimpänä kirkon kunnioittamien pyhien joukossa. Pyhien kunnioittaminen ja heille osoitetut rukoukset kuuluvat kirkon vanhimpiin traditioihin ja periytyvät aina apostolien ajoilta saakka. On väärin syyttää kirkkoa, että se kunnioittaisi ihmisiä samalla tavalla kuin Jumalaa ja siten rikkoisi käskyn: ”Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kunnioittaa ja ainoastaan häntä palvella” (Matt 4:10). Jumalan palvelemisen ja pyhien kunnioittamisen välillä on selvä ero. Pyhiä ei kunnioiteta Jumalana, vaan ihmisinä, jotka ovat saavuttaneet hengelliset korkeudet ja liittyneet Jumalaan. Kun me kumarramme pyhiä, me kunnioitamme Kristusta, joka elää heissä.

Kysymys: Minkälaisia Jumalanäidin ikoneja tunnette?

(Vastaus: Erilaisia Jumalanäidin ikoneja tunnetaan lähes kolmesataa erilaista. Meillä Suomessa tunnetuimpia ovat Jumalanäidin konevitsalainen-, valamolainen-, tihvinäläinen-, kasanilainen- ja vladimirilainen - ikoni. Jumalanäidin ikonit voidaan jakaa kolmeen pääluokkaan: ennusmerkki-, tiennäyttävä- ja hellyys- ikoneihin.)

Kirkon suhtautuminen naiseen näkyy siinä, miten suuresti kirkko arvostaa Jumalanäitiä, jota ylistetään enemmän kuin kaikkia pyhiä yhteensä, jopa enemmän kuin enkeleitä: Jumalanäiti on ”kerubeja kunnioitettavampi ja serafeja verrattomasti jalompi”. Kaikkein pyhin Jumalansynnyttäjä on Kristuksen äiti ja kirkon äiti. Ja osoittaessaan kunnioitusta Jumalansynnyttäjälle kirkko osoittaa kunnioitustaan äitiydelle, joka kuuluu vain naiselle. Hengellinen isyys toteutuu kirkon järjestyksessä piispuutena ja pappautena ja äitiys on kirkossa läsnä kaikkein pyhimmän Jumalansynnyttäjän hahmossa. On myös syytä huomioida, että niissä kielissä, joissa on suvut, kirkko-sana on aina feminiini.

Laulu: Sinulle oi Jumalansynnyttäjä